

Motion till riksdagen 2025/26:2328

av **Olle Thorell m.fl. (S)**

Strömsholms kanal som ett nationellt kulturarv

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Strömsholms kanal bör ges status som ett nationellt kulturarv av riksintresse och att staten bör ta ett tydligt ansvar för långsiktig finansiering, drift och underhåll i samverkan med regionala och lokala aktörer och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Strömsholms kanal är ett av Sveriges mest betydelsefulla industrihistoriska byggnadsverk. Den byggdes mellan 1772 och 1795 och sträcker sig drygt elva mil genom Västmanland och Dalarna. Med sina 26 slussar förband den Bergslagens järnbruk och gruvor med Mälaren och vidare ut mot kontinenten. Kanalen var i mer än ett sekel en livsnerv för Sveriges industrialisering.

Idag är kanalen inte längre en transportled för nyttotrafik, men dess kulturhistoriska värde är orubbligt. Strömsholms kanal är ett byggnadsminne, en viktig del av vårt gemensamma kulturarv, och en påminnelse om den epok som lade grunden för Sveriges välstånd. Utöver detta utgör kanalen en unik rekreativ miljö, med stora möjligheter för friluftsliv, båtliv och turism. Den har potential att utvecklas till en än starkare motor för besöksnäringen i hela regionen.

Turismen i Sverige växer stadigt, och intresset för kulturarv, vattenleder och natursköna miljöer är stort. Strömsholms kanal kan, med rätt förutsättningar, bidra med fler arbetstillfällen, stärka den lokala ekonomin och locka besökare från både Sverige och utlandet. Längs kanalen finns förutsättningar för småföretagande inom besöksnäring, restaurang, logi och upplevelseturism. Det är en resurs som i hög grad kan bidra till hållbar regional utveckling – om infrastrukturen vårdas och underhållet säkerställs.

Strömsholms kanal har genom åren fått stöd, bland annat från EU och från länsstyrelsen. Dessa insatser har varit viktiga, men de har alltid varit tidsbegränsade och

otillräckliga för att möta det långsiktiga behovet. Vad som krävs är en mer omfattande och varaktig finansiering utöver det som kommunerna kan bidra med, i likhet med det statliga engagemang som sedan länge finns för Göta kanal.

Strömsholms kanal AB, som ansvarar för driften, är idag beroende av kommunala bidrag för att verksamheten ska kunna fortgå. Det är varken långsiktigt hållbart eller rättvist att fyra mindre kommuner – Smedjebacken, Fagersta, Surahammar och Hallstahammar – ensamma ska bära ansvaret för att förvalta ett kulturarv av nationell betydelse.

Dessa kommuner har under lång tid visat ett djupt engagemang för kanalen. De har tagit ett stort ansvar och avser att fortsatt vara med och bidra till kanalens framtid. Men deras ekonomiska förutsättningar är begränsade. Att säkerställa kanalens långsiktiga fortlevnad kräver resurser och investeringar som går långt utöver vad fyra små kommuner rimligen kan bära.

Ett långsiktigt statligt engagemang i Strömsholms kanal är avgörande både för att bevara ett oersättligt kulturarv och för att frigöra den utvecklingspotential som kanalen har för turism och regional tillväxt. Staten måste kliva fram och ta den del av ansvaret som är rimligt, i nära samverkan med kommuner, region och näringsliv.

Strömsholms kanal är en del av Sveriges historia. Men den kan också bli en ännu viktigare del av Sveriges framtid – om vi väljer att vårda och utveckla den.

Olle Thorell (S)

Åsa Eriksson (S)

Lena Johansson (S)